

ЮВІЛЕЇ

ДО ЮВІЛЕЮ ВЧЕНОГО

10 жовтня 2019 р. свій ювілей відзначила український вчений-педагог **Алла Микитівна Бойко**, член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України. До ювілейної дати фахівцями Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України підготовлено книжкову виставку «Алла Микитівна Бойко – відомий вчений у галузі теорії та історії педагогіки», що експонується в загальній читальній залі, а також віртуальну виставку – на веб-порталі бібліотеки (http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/Boyko_A_2019.10.10.mp4). Слід одразу зазначити, що віртуальні книжкові виставки є сучасною формою популяризації наукових доробків провідних учених установ НАПН України та закладів освіти України, ефективним інструментом залучення користувачів до бібліотеки та засобом створення її позитивного іміджу.

Науковий доробок А.М. Бойко налічує близько 600 праць, серед яких 16 одноосібних монографій і посібників. На виставці представлено 78 видань, серед яких 10 її одноосібних монографій, а також методичні, навчальні посібники. Виставка складається з чотирьох розділів. Перший розділ «Сходження до вершин педагогічної науки: від учителя до вченого» – це короткі біографічні відомості про життєвий і творчий шлях ювілярки та документи, в яких висвітлено її науково-педагогічну діяльність, зокрема це енциклопедії («Імена України», 2001; «Енциклопедія Сучасної України», 2004; «Педагогічний словник» за редакцією академіка М.Д. Ярмаченка, 2001; Довідник «Хто є хто в Україні», 2007; «Український педагогічний енциклопедичний словник» за редакцією академіка С.У. Гончаренка, 2011), статті у наукових виданнях і ЗМІ та ін. Перед нами постає образ науковця високої духовності та багатогранного таланту. Народилася Алла Микитівна у с. Удовиченки Зіньківського району Полтавської області в родині вчителів, що є визначальним у формуванні її світогляду. Після закінчення з відзнакою Козельщинської середньої школи так само наполегливо вона навчалася на філологічному факультеті Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка. Розпочала свою педагогічну діяльність учителем у Кротенківській середній школі Полтавського району, де виявила себе вдумливим, творчим та відповідальним педагогом, її життєвим кредо стало – «увага і повага до кожної дитини». Цілком логічним і обґрунтованим є подальше наукове і творче зростання Алли Микитівни. Вона працювала директором Полтавського обласного інституту вдосконалення кваліфікації вчителів, завідуючою кафедри Полтавського державного педагогічного інституту (нині – Полтавський національний педагогічний університет імені Володимира Короленка). З 1973 р. вона успішно навчалася в Москві в аспірантурі і докторантурі найпрестижнішого в той час у Союзі Науково-дослідного інституту загальних проблем виховання. Здобула науковий ступінь кандидата, а потім доктора педагогічних наук. Повернувшись до Полтави, працювала на посаді проректора з наукової роботи цього ж навчального закладу, професором, стала членом-кореспондентом Національної академії педагогічних наук України.

Другий розділ виставки представляє творчий доробок вченого і складається із трьох рубрик: 1) «Особистісно орієнтоване навчання і виховання на засадах суб'єкт-суб'єктних відносин учителів і учнів, викладачів і студентів на рівні співробітництва і співтворчості»; 2) «Дослідження педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського, А.С. Макаренка, Г.Г. Ващенко»; 3) «Упровадження педагогічної інноватики в практику виховання», у яких систематизовано та згруповано наукові праці А.М. Бойко, які є у фонді бібліотеки.

Пріоритетною науковою проблемою, якій Алла Микитівна присвятила своє життя, стало формування у вищій і загальноосвітній школі системи суб'єктно-суб'єктних, морально-естетичних взаємин педагогів і школярів, розроблення теоретико-методичних основ і змісту особистісно-гуманістичної парадигми виховання. Цим проблемам присвячено низку видань і публікацій, які відображено у відповідній рубриці книжкової виставки (зокрема, наукові видання: «Виховання людини: нове і вічне». Полтава, 2006. 568 с.; «Індивідуальні тьюторські завдання для самостійної роботи студентів (інтегрований курс теорії та історії педагогіки): 500 завдань і запитань, понад 300 тестів». К.-Полтава, 2010. 400 с. та ін.).

Вагомою складовою діяльності А.М. Бойко є дослідно-експериментальна робота. Наприклад, з 2002-2003 н. р. експериментально перевірявся створений за її ініціативою елективний курс «Основи християнської педагогіки», а також курс, який став обов'язковим і викладався понад 10 років «Історія української педагогіки в персоналіях (22 видатних українських педагоги)». К., 2004. 576 с., затверджений Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів.

У рубриці «Дослідниця педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського, А.С. Макаренка, Г.Г. Ващенко» представлено праці, які презентують науково-пошукову діяльність Алли Микитівни, пов'язану з персоналістикою. Інтерес становлять книги, присвячені Г.Г. Ващенку – українському вченому-педагогу 10-60-х рр. ХХ ст., який понад 20 років прожив у еміграції. Науковий доробок вченої на виставці представлений такими роботами А.М. Бойко – «Григорій Ващенко: альтернатива поглядів і оцінок» (1998), «...Служба Богові й Батьківщині» (2001), «Der hervorragende nationale Pädagoge und Patriot der Ukraine Hryhorij Waschtschenko» («Видатний національний педагог і патріот України Григорій Ващенко», Київ-Мюнхен, 2019). У перших двох науково-методичних посібниках автором зроблено спробу актуалізації та інтерпретації важливих теоретико-педагогічних ідей вченого з позицій сучасної педагогічної науки. Було використано широку архівну базу та сучасні публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, виявлено і відновлено низку праць професора Г.Г. Ващенко. У книзі «... Служба Богові й Батьківщині» авторкою подається 41 праця Г.Г. Ващенко, а у виданні 2019 р. список його

доробку налічує 135 видань, зібраних нею з різних джерел. Робота над творчою біографією педагога, вченого і патріота України продовжується. Нове міжнародне видання про Григорія Ващенка цікаве і цінне тим, що сприяє популяризації педагогічної спадщини непересічного українського педагога, піднесенню авторитету української педагогіки на міжнародному рівні, інтеграції у світовий освітньо-науковий простір. Монографія вміщує уточнену, найповнішу бібліографію наукових праць вченого Полтавського і Мюнхенського періодів. Отже, важливою частиною творчого доробку Алли Микитівни є дослідження персоналій в історії української педагогіки: розроблення навчальних планів і програм, підготовка і видання за її науковою редакцією навчальних книг. На виставці експонується, зокрема, підручник «22 видатних українських педагоги» (2004) та інші праці з розробленої нею серії «Педагогічна україністика: Концепція і Положення». А.М. Бойко також започатковано науковий альманах «Педагогічна україністика». Полтава, 2016.

У рубриці «Упровадження педагогічної інноватики в практику виховання» містяться праці, які відображають результати наукових пошуків Алли Микитівни щодо удосконалення практичної підготовки вчителя, роботи середньої школи (зокрема, науково-методичний посібник «Від теорії – до практики: критеріальні ознаки, відбір і поетапний процес упровадження педагогічних інновацій», 2014; монографія «Упровадження педагогічної інноватики в практику». – Полтава, 2011. 384 с. та ін.). За безпосередньою розробкою і науковою редакцією А.М. Бойко створено новий інтегрований курс теорії та історії педагогіки й інноваційний навчально-методичний комплекс, який упроваджено у практику закладів педагогічної освіти III–IV рівнів акредитації (Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії / За ред. А.М. Бойко. Ч. 1. Київ-Полтава, 2002. 372 с. і Ч. 2, 2004. 504 с. та ін.).

У багатогранній науковій, педагогічній, просвітницькій роботі Алли Микитівни вагоме місце займають питання якості наукової продукції викладачів, молодих учених, студентів. Учена була засновником і заступником головного редактора збірника наукових праць «Педагогічні науки», організатором і членом редколегій інших наукових видань, головним редактором студентського часопису «Дидакал». Діяльність А.М. Бойко науковим редактором відображена у окремому розділі виставки. Завдяки їй побачили світ монографії молодих учених, що представлені на виставці. Нею організовувалися та проводилися міжнародні і всеукраїнські науково-практичні конференції, європейські студентські читання, семінари.

Один із розділів виставки презентує наукову школу А.М. Бойко, адже вченим створено успішний проєкт «Гуманізація педагогічної взаємодії учнів, студентів і вчителів, дорослих і дітей у навчальних закладах України», в межах якого під її керівництвом захищено 42 кандидатські і докторські дисертації. Завдяки науковій школі Алли Микитівни свій шлях у науці торують В.В. Фазан, В.М. Мокляк, І.В. Кравченко, Л.А. Семіновська, А.В. Хоменко, Л.М. Петренко, Н.І. Шиян та ін.

За таку титанічну й плідну наукову роботу А.М. Бойко удостоєна високого звання Заслуженого діяча науки і техніки України. Її відзначено орденом «княгині Ольги», «Честь Вітчизни», медалями «К.Д. Ушинський», «А.С. Макаренко», «Г.С. Сковорода», «Г.Г. Ващенко», «Трудова слава» Міжнародного академічного рейтингу «Золота Фортуна», орденом «Почаєвської Божої Матері».

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України висловлює щиру подяку Аллі Микитівні Бойко за співпрацю під час організації виставки та за подаровані книги, які поповнили фонд бібліотеки профільною літературою, зокрема з питань теорії й історії педагогіки, теорії виховання, упровадження педагогічного досвіду та інноватики в освітню практику тощо. Бажаємо здоров'я, щастя, натхнення та нездоланної життєвої енергії.

*Матеріал підготувала
завідувач відділу науково-документального
забезпечення, соціокультурної діяльності
та міжнародних зв'язків
ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського,
канд. наук. із соц. комунікацій
Л.О. Пономаренко*